

Δ. Μαλλούχος, Ν. Γεράκη και Μ. Μαργαρίτη: Με αφορμή τον... Ντεμπισί!

25 Νοεμβρίου 2013

Συνέντευξη στη Στέλλα Τζίβα

Το «Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης» για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά φιλοξενεί μια θεατροποιημένη μουσική ιστορία αφιερωμένη στον Ιμπρεσιονιστή, Γάλλο συνθέτη, Claude Debussy, με τίτλο: «CLAUDE DEBUSSY la musique à moi». Η παράσταση είναι δομημένη με αφηγηματικό και δραματοποιημένο τρόπο, με προβολή φωτογραφιών και βίντεο και παρουσιάζει τη ζωή και τη διαφορετικότητα του συνθέτη, την ιδιαιτερότητα της μουσικής του, τη σχέση του με τους ιμπρεσιονιστές ζωγράφους και τους συμβολιστές ποιητές, τις φιλίες και τους παραχώδεις έρωτες του, με κείμενα που αποδίδονται θεατρικά από την ηθοποιό και σκηνοθέτη Μάνια Παπαδημητρίου, ενώ παρουσιάζονται ζωντανά μερικά από τα πιο σημαντικά έργα του Ντεμπισί, όπως τα *Clair de Lune*, *Pelléas & Mélisande* κ.ά. Οι συντελεστές της παράστασης, ο πιανίστας Διονύσης Μαλλούχος, η φλαουτίστα Ναταλία Γεράκη και η σοπράνο Μυρσίνη Μαργαρίτη, μας μιλούν για τον Γάλλο συνθέτη και την επιτυχία της παράστασης τους...

Culturenow.gr: *Παρουσιάζετε στο «Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης», για δεύτερη χρονιά φέτος, τη μουσικοθεατρική παράσταση «CLAUDE DEBUSSY la musique à moi». Μιλήστε μας για τη συγκεκριμένη παράσταση...*

Ναταλία Γεράκη: Οι πρώτες παραστάσεις έγιναν τα Χριστούγεννα του 2012 στο Θέατρο του Ιδρύματος Μ. Κακογιάννης επ' ευκαιρίας των εορτασμών των 150 χρόνων από τη γέννηση του Ντεμπισί. Μας άφησαν όμορφη αίσθηση, στο κοινό άρεσε πολύ και έτσι αποφασίσαμε «παμπηφεί» να την επαναλάβουμε! Ο όρος «παράσταση» είναι συμβατικός, πρόκειται για μια θεατροποιημένη μουσική ιστορία που αφηγείται τη διαφορετικότητα του συνθέτη, την ιδιαιτερότητα της μουσικής του, τη σχέση του με τους ιμπρεσιονιστές ζωγράφους και τους συμβολιστές ποιητές, τις φιλίες, τους παραχώδεις έρωτες... Είναι ένα θέαμα/ακρόαμα που κέρδισε όλους τους θεατές/ακροατές. Και εκείνους που γνώριζαν τον συνθέτη, αλλά κυρίως εκείνους χωρίς τις ειδικές μουσικές γνώσεις. Φέτος πέρα από τη βραδινή παράσταση την Κυριακή 1 Δεκεμβρίου, προγραμματίσαμε και μια ματινέ το Σάββατο 30 Νοεμβρίου για μαθητές, σπουδαστές, οικογένειες, καθώς και μια πρωινή ειδικά για σχολεία την Τρίτη 3 Δεκεμβρίου.

Cul.N.: *Για ποιους λόγους επιλέξατε να γνωρίσετε στο ελληνικό κοινό, τη βιογραφία και το έργο του Γάλλου συνθέτη Debussy; Τι το ενδιαφέρον έχουν; Και τι είναι αυτό που κάνει το έργο και τη ζωή του ξεχωριστή και ενδιαφέρουσα;*

Διονύσης Μαλλούχος: Αφορμή στάθηκαν τα 150 χρόνια από τη γέννησή του, αλλά ουσιαστικό κίνητρο η γοητεία που ασκούν πάντα η προσωπικότητα και το έργο των μεγάλων ανανεωτών και πρωτοπόρων στην ιστορία της τέχνης. Ο Ντεμπισί «άκουσε» πολλά νέα πράγματα στη Μουσική και «είδε» νέες κατευθύνσεις στην τέχνη...

Ναταλία Γεράκη: ... γεννήθηκε το 1862, μεγάλωσε μέσα στον ρομαντισμό, οι δάσκαλοι του, το μουσικό κύκλωμα του Παρισιού δεν ξέφευγαν από τα περπατημένα. Αλλά εκείνος αγνόησε τους συντηρητικούς μουσικούς της εποχής του, του κέντρισε το ενδιαφέρον η παράδοση, μουσική του μεσαίωνα και της εξωτικής Ιάβας, οι νέες τάσεις στην ποίηση (συμβολισμός) και τη ζωγραφική (ιμπρεσιονισμός). Ακολούθησε την εσωτερική φωνή του, δε συμβιβάστηκε ποτέ για την εξασφάλιση μιας σίγουρης θέσης στη μουσική ζωή του Παρισιού. Έφτιαξε κάτι ολοκαίνουργιο, μια δική του Μουσική: τη *Musique à moi!* Γι αυτό και η ιστορία τον κατέγραψε ως τον πρώτο μοντέρνο συνθέτη.

Cul.N.: *Τι θέλει να τονίσει και σε ποια στοιχεία ακριβώς εστιάζει περισσότερο η παράσταση, όσον αφορά τη ζωή και το έργο του Γάλλου συνθέτη;*

Μυρσίνη Μαργαρίτη: Παρουσιάζουμε μερικά από τα πιο σημαντικά έργα του Ντεμπισί, με έναν τρόπο αρκετά κινηματογραφικό όμως, θα έλεγα, όπου πολλές φορές το κομμάτι δεν ολοκληρώνεται, αλλά οδηγεί στην αφήγηση, σχολιάζει ή χρησιμοποιείται σαν υποστήριξη για μια σκηνική δράση, κάτι που κάνει την παράσταση πολύ ενδιαφέρουσα. Προβάλλεται επίσης η ανθρώπινη πλευρά του συνθέτη, οι αγωνίες του, η προσπάθεια του, οι αντιζηλίες του, η πολύ έντονη προσωπική του ζωή, η αγάπη του για την κόρη του, ξεφεύγοντας από τις ακαδημαϊκές πληροφορίες που διαβάζει κανείς στην Ιστορία της Μουσικής. Και στο σημείο αυτό είναι που τελικά κανείς θαυμάζει ακόμα περισσότερο τον συνθέτη, γιατί συνειδητοποιεί ότι ήταν ένας κανονικός άνθρωπος όπως όλοι μας.

Ναταλία Γεράκη: Ναι, αυτό ακριβώς θέλουμε να προβάλουμε, την ανθρώπινη διάσταση του συνθέτη που –με τα όποια πάθη και αδυναμίες του– πάλεψε για την αυθεντικότητα της δημιουργίας του. Η παράσταση είναι δομημένη με αφηγηματικό και δραματοποιημένο τρόπο, με προβολή φωτογραφιών και βίντεο.

Cul.N.: *Η βιογραφία του Debussy, που βασίστηκε; Ποια έργα του θα ακούσουμε;*

Ναταλία Γεράκη: Μελέτησα πολύ υλικό για να γράψω τα κείμενα της παράστασης, τα οποία αποδίδει θεατρικά η Μάνια Παπαδημητρίου (υποδυόμαστε όμως κάποια πρόσωπα και οι μουσικοί, πρωτίστως η Μυρσίνη Μαργαρίτη). Κυρίως βασίστηκα στις βιογραφίες των Roger Nichols και Victor Lederer. Το υλικό του Centre de documentation Claude Debussy (Παρίσι) ήταν επίσης πολύ χρήσιμο. Τα κομμάτια που ερμηνεύουμε (ολόκληρα ή αποσπασματικά) επιλέχθηκαν με κριτήριο τη δραματουργική εξέλιξη της παράστασης. Προσαρμόσαμε για φλάουτο, φωνή και πιάνο ακόμα και έργα που ο συνθέτης έγραψε αυθεντικά για πιάνο ή για ορχήστρα, με την πεποίθηση πως έτσι, όχι μόνο δεν περιορίζεται η μουσική του, αλλά αντιθέτως αναδεικνύονται καινούργια ηχοχρώματα: *La fille aux cheveux de lin, Arabesque no.1, Nuit d'étoiles, L'isle joyeuse, La flute de Pan (Syrinx), En Bateau, Pour invoquer Pan dieu du vent d'été, Prélude à l'après-midi d'un Faune, Pelléas & Mélisande, Reflets dans l'eau, Clair de Lune, Golliwogg's cake-walk, En blanc et noir, La plus que lente, Noël des enfants qui n'ont plus de maison, Beau Soir.*

Cul.N.: *Παράλληλα θα παρουσιάσετε και το νέο βιβλίο/CD «CLAUDE DEBUSSY la musique à moi». Για τι ακριβώς πρόκειται;*

Διονύσης Μαλλούχος: Μετά την επιτυχημένη παράσταση, προέκυψε η επιθυμία να αποτυπώσουμε το υλικό της σε ένα βιβλίο/CD. Έτσι μπηκάμε στο στούντιο και ηχογραφήσαμε ένα μεγάλο μέρος των παραπάνω έργων. Το βιβλιαράκι του CD περιέχει την επεξεργασμένη εκδοχή του κειμένου της παράστασης (σε τρεις γλώσσες) και φωτογραφικό υλικό.

Ναταλία Γεράκη: Ήταν κάτι που προέκυψε ως φυσικό επακόλουθο. Μετά από τόση δουλειά θα ήταν κρίμα να μείνουμε όλοι, ερμηνευτές και κοινό, μόνο με την αίσθηση της παράστασης. Είναι πιο συναρπαστικό να κρατάς στα χέρια σου ένα τεκμήριο του δρώμενου! Και για μένα προσωπικά, με αυτό το CD είναι σαν να ολοκληρώθηκε

ένας πρώτος μεγάλος κύκλος αναμέτρησης με τον Ντεμπισί, που ξεκίνησε πριν 20 περίπου χρόνια! Στην παραγωγή του δίσκου είχαμε πολύ καλούς συνεργάτες. Καταρχάς προστέθηκε στην παρέα μας ο μπάσος Τάσος Αποστόλου, που ερμήνευσε τον ρόλο του *Golaud* στο ηχογραφημένο απόσπασμα από την όπερα *Πελλέας & Μελισσάνθη* (θα τον έχουμε μαζί μας και στην παράσταση της 1ης Δεκεμβρίου). Την ηχοληψία, mixing και mastering επιμελήθηκε ο συνθέτης και ηχολήπτης Βαγγέλη Κατσούλης. Τα πολύ ιδιαίτερα γραφιστικά, που μας ενθουσίασαν, εμπνεύστηκαν ο Γιάννης Νάτσικας και η Μαρία Κατσάνου. Το Βιβλίο/CD κυκλοφορεί από τη δισκογραφική εταιρία «Utopia» και τις εκδόσεις «Μικρή Άρκτος». Μια πρώτη παρουσίαση θα κάνουμε την Τρίτη 26 Νοεμβρίου στις 12:00 στον ΙΑΝΟ και βέβαια μετά την παράσταση της 1ης Δεκεμβρίου στις 21:00 στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης.

Cul.N.: *Ο Claude Debussy ήταν ένας συνθέτης που άλλαξε το μουσικό κατεστημένο της εποχής του. Σήμερα, θεωρείτε πως υπάρχουν μουσικοί, ανάλογοι ενός Debussy; Και ποιους ξεχωρίζετε;*

Διονύσης Μαλλούχος: Κάθε εποχή έχει τα δικά της χαρακτηριστικά. Άλλοτε η καινοτομία είναι σχεδόν επιβεβλημένη και φυσική συνέχεια, άλλοτε αναγνωρίζεται αργότερα, ίσως και καθόλου. Σίγουρα στην εποχή μας υπάρχουν σπουδαίοι συνθέτες, όμως τώρα πια οι τάσεις στη μουσική δεν έχουν ενιαία κατεύθυνση, οι γλώσσες γραφής ήδη διαφέρουν ριζικά, τα πράγματα στη συμβατική τους λογική έχουν χιλιοειπωθεί, μάλλον οι επόμενες γενιές θα είναι σε θέση, πιο ψύχραιμα, να αποτιμήσουν τη δική μας εποχή.

Ναταλία Γεράκη: Συμφωνώ με τον Διονύση. Πάντως ο Ντεμπισί έκανε την αρχή. Ακολούθησαν μεγάλοι συνθέτες, όπως ο Στραβίνσκι, ο Βέμπερν, ο Μπάρτοκ, ο Μεισιάν, πιο πρόσφατα ο Τακεμίτσου που, σαν τον Ντεμπισί, αρνήθηκαν να ενταχθούν σε κάποια σχολή και χάραξαν τον δικό τους πρωτοποριακό δρόμο.

Cul.N.: *Υπήρξαν δυσκολίες στην προσπάθεια σας να παρουσιάσετε μια «μουσική ιστορία» θεατρικοποιημένη;*

Διονύσης Μαλλούχος: Υπήρξαν σίγουρα θέματα συντονισμού πιο πολύπλοκα απ' ότι σε μια συνηθισμένη συναυλία. Πάντα επίσης υπάρχει το θέμα σχέσης λόγου και μουσικής όταν συνυπάρχουν και βάρους του καθενός στην τελική εικόνα. Έγινε προσπάθεια από όλους μας να κρατήσει το κάθε επιμέρους στοιχείο τον χαρακτήρα του χωρίς συμβιβασμούς και εύκολες λύσεις.

Μυρσίνη Μαργαρίτη: Για εμένα ήταν πιο γνώριμη η διαδικασία, αφού οι θεατρικοποιημένες μουσικές ιστορίες είναι το αντικείμενο της δουλειάς μου ως τραγουδίστρια όπερας! Η συνεργασία μου με την εκπληκτική Μάνια Παπαδημητρίου ήταν υπέροχη και διασκέδασα πολύ ανακαλύπτοντας το θεατρικό ταλέντο των μουσικών φίλων μου, της Ναταλίας και του Διονύση, που δεν το είχα ξαναδεί.

Cul.N.: *Το ελληνικό κοινό γνωρίζει τη μουσική του ιμπρεσιονιστή Debussy; Είναι εξοικειωμένο με το ρυθμό, την ιδιαίτερη του ενορχήστρωση και αρμονία;*

Μυρσίνη Μαργαρίτη: Μου κάνουν πολύ συχνά την συγκεκριμένη ερώτηση αντίστοιχα για την όπερα και θα απαντήσω και εδώ ανάλογα: το κοινό μπορεί και να μην είναι εξοικειωμένο ή μπορεί και να είναι, αλλά έχει τελικά σημασία; Κατά την γνώμη μου μπορεί το κοινό να ακούσει κάθε είδος μουσικής, ακόμα και το πιο δύσκολο και εξειδικευμένο, αν παρουσιαστεί με ελκυστικό τρόπο. Σκεφτείτε στις ταινίες πόσο δύσκολα κομμάτια ακούμε πολλές φορές και ούτε το καταλαβαίνουμε, ειδικά στα θρίλερ. Αν έβαζαν τους ίδιους ανθρώπους σε μια αίθουσα συναυλιών να ακούσουν τα ίδια κομμάτια θα έφευγαν στο λεπτό. Άρα λοιπόν αν παρουσιάσεις τη μουσική, εύκολη ή δύσκολη, γνωστή ή άγνωστη, με τον σωστό τρόπο, χρησιμοποιώντας οπτικοακουστικά μέσα και ξεπερνώντας τα πλαίσια μιας απλής συναυλίας, εξοικειώνεις τον κοινό σου εσύ ο ίδιος.

Διονύσης Μαλλούχος: Είναι γνωστό το έργο του Ντεμπισί σίγουρα, αλλά όχι σε όλο το πλάτος και το βάθος του. Εξοικείωση υπάρχει, ανάλογα βέβαια και με τον χαρακτήρα του κάθε έργου του, κυρίως γιατί η μουσική του δεν απαιτεί κι ακολουθεί ακαδημαϊκού τύπου ανάγνωση και κατανόηση, αλλά μιλάει πιο πολύ στο θυμικό, την αισθητική και το όνειρο ακόμα, με μια αμεσότητα πραγματικά θαυμαστή.

Cul.N.: *Ποιο στοιχείο θαυμάζετε στην προσωπικότητα του συνθέτη Debussy;*

Μυρσίνη Μαργαρίτη: Την τόλμη του να σταθεί απέναντι στο μουσικό κατεστημένο της εποχής του.

Διονύσης Μαλλούχος: Την υπομονή και την επιμονή του με τις γυναίκες, σίγουρα κύρια πηγή έμπνευσης και δημιουργικότητας.

Ναταλία Γεράκη: Το ασυμβίβαστο της δημιουργίας του, κι ας χρειαζόταν μονίμως χρήματα, κι ας τον πολέμαγαν οι «Ρομαντικοί». Μα και να ήθελε δεν θα μπορούσε να συμβιβαστεί, δεν θα το άντεχε το στομάχι του! αυτό είναι που μου αρέσει!

Cul.N.: *Το γεγονός πως ο ιμπρεσιονιστής Debussy πήγε κόντρα στο ρεύμα της εποχής του, χαράζοντας το δικό του ξεχωριστό δρόμο, θα μπορούσε να σημαίνει κάτι, για τη δική μας εποχή;*

Μυρσίνη Μαργαρίτη: Θα μπορούσε, αν είχαμε ένα σαφές ρεύμα σήμερα. Επίσης σημαντικό είναι ότι δεν πήγε κόντρα απλώς, αλλά πρώτα γνώρισε καλά τους κανόνες του τότε μουσικού κατεστημένου, κερδίζοντας μάλιστα και το «Βραβείο της Ρώμης» και έπειτα έφερε την ανατροπή. Ίσως να είναι αυτό που λείπει κυρίως από την δική μας εποχή, η άγνοια ή ημιμάθεια του παρελθόντος και γι αυτό δεν έρχονται οι ανατροπές γενικά.

Διονύσης Μαλλούχος: Εκείνη την εποχή η έννοια του κατεστημένου ήταν πολύ διαφορετική από την τρέχουσα. Σήμερα το ρεύμα της εποχής είναι να πηγαίνεις... κόντρα στο ρεύμα, αρκεί –για λίγο βέβαια– να είσαι το αγαπημένο παιδί των media κλπ. Τα κέντρα επιρροής και εξουσίας στην τέχνη έχουν μετακινηθεί και βγαίνουν σαφώς εκτός των ορίων της (εξωκαλλιτεχνικά). Οι προσωπικές διαδρομές, όσο πιο ειλικρινείς και γνήσιες είναι, τόσο εχέμυθες και συγκρατημένες παραμένουν στην κοινωνική τους αποδοχή. Εκεί επικρατούν πλέον κανόνες που δεν θα καταλάβαινε καν ο Ντεμπισί για να τους «σπάσει»...

*Η παράσταση CLAUDE DEBUSSY la musique à moi
θα παρουσιαστεί στο Ίδρυμα Μιχάλης Κακογιάννης στις 30/11, 1/12 και 3/12.*